

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z powództwa P. sp. z o.o. w W.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 22 lutego 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Warszawie VII Wydział Gospodarczy i Własności Intelaktualnej z dnia 28 marca
2023 r., sygn. VII AGa 639/22

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. sp. z o.o. w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia P. sp. z o.o. w W. do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Pismem z 30 czerwca 2023 r. P. sp. z o.o. (dalej także: powód, skarżący) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 28 marca 2023 r., VII AGa 639/22, zaskarżając ww. wyrok w całości.

Przedmiotem rozpoznania Sądu Apelacyjnego w Warszawie była decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK) z 22 stycznia 2020 r., w której, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, uznał za taką praktykę w rozumieniu art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachowanie P. sp. z o.o. w W., polegające na stosowaniu w Regulaminie świadczenia usług telekomunikacyjnych przez skarżącego – Na kartę postanowienia o treści: „W przypadku niedokonania Zasilenia Konta w terminie 30 dni od dnia upływu Okresu ważności dla Usług wychodzących, P. anuluje niewykorzystaną Wartość konta po upływie tego 30 dniowego terminu”, co naruszyło art. 57 ust. 5 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (dalej: Prawo telekomunikacyjne) i godziło w zbiorowe interesy konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania (pkt I decyzji). W pkt II decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 26 ust. 3 u.o.k.k. nałożył na powoda obowiązek publikacji wersji jawnej decyzji w całości, na koszt powoda, na stronie internetowej tego przedsiębiorcy, a w pkt III decyzji nałożył na skarżącego, karę pieniężną w wysokości 20 433 226 zł. W pkt IV decyzji Prezes UOKiK obciążył powoda kosztami przeprowadzonego postępowania.

Powód zaskarżył tę decyzję w całości.

Wyrokiem z 8 kwietnia 2022 r., XVII AmA 40/20, Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym oddalił odwołanie, w punkcie drugim zasądził od skarżącego na rzecz Prezesa UOKiK kwotę 720 złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód, zaskarżając orzeczenie w całości.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 28 marca 2023 r., VII AGa 639/22, oddalił apelację i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 540 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wobec dyspozycji art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w brzmieniu obowiązującym od dnia 3 lipca 2021 r. sprawa została rozpoznana przez Sąd Apelacyjny w składzie jednoosobowym.

Sąd II instancji przyjął za własne ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę wyroku sądu I instancji oraz zaaprobował także ocenę prawną zaprezentowaną w uzasadnieniu wyroku sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny wskazał, że regulacja art. 57 ust. 5 Prawa telekomunikacyjnego dotyczy kształtowania przez dostawców usług umownych zasad rozwiązywania przez abonentów umów o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych i ukierunkowana jest na ochronę słabszego uczestnika rynku – abonenta oraz rozwój konkurencji, a mechanizm przyjęty u powoda jednoznacznie wpływał na dokonanie swobodnej decyzji.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie procedury cywilnej i Konstytucji RP, tj. art. 367 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 i art. 10 Konstytucji RP, skutkujące nieważnością postępowania z przyczyn przewidzianych w art. 379 pkt 4 i 5 k.p.c. wobec rozpoznania sprawy oraz wydania zaskarżonego wyroku w składzie jednoosobowym, czyli niezgodnym z art. 367 § 3 zd. 1 k.p.c., a z powołaniem się wyłącznie na art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Rozpoznanie apelacji w składzie jednoosobowym jest niezgodne ze standardem prawa do sądu określonym w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W uzasadnieniu powołano uchwałę Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, której nadano moc zasady prawnej, wskazując, że skład kolegiálny sądu zapewnia z założenia wyższy standard orzecniczy, a tym samym realizuje na wyższym poziomie prawo do sądu w aspekcie prawa do rzetelnego postępowania i merytorycznie prawidłowego rozstrzygnięcia.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne wyrażające się wątpliwością:

czy hipoteza art. 57 ust. 5 Prawa telekomunikacyjnego dotyczy (zakazuje) stosowania takich postanowień umownych, które przewidują, że z upływem okresu ważności konta abonenckiego w ramach przedpłaconej usługi telekomunikacyjnej (tzw. *pre-paid*), o ile nie nastąpi przedłużenie tego okresu ważności przez konsumenta poprzez kolejne zasilenie konta, niewykorzystana wartość konta abonenckiego przepada (jest anulowana).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został rozwinięty i uzasadniony.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o:

- odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
- ewentualnie – z ostrożności procesowej, w przypadku uznania braku podstaw do odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o jej oddalenie
- zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek powoda o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zasługuje na uwzględnienie.

1. Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania jedynie w ściśle określonych wypadkach pozwalających zrealizować jej funkcje publicznoprawne. Chodzi mianowicie o sytuacje, gdy: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na podstawie tych przesłanek Sąd Najwyższy dokonuje rozstrzygnięcia o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie jest zatem trzecią instancją sądową i zasadniczo nie rozpoznaje *meritum* sprawy, lecz, w oparciu o skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, prowadzi nadzór judykacyjny w rozumieniu

art. 183 ust. 1 Konstytucji RP. Z tych względów, skarga kasacyjna nie jest dostępna w każdej sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 kwietnia 2019 r., I NSK 73/19; 30 czerwca 2021 r., I NSK 5/21; 23 lutego 2022 r., I NSK 29/21).

2. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 maja 2019 r., I NSK 87/18; 21 września 2021 r., I NSK 11/21) skuteczne powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga łącznego wykazania następujących przesłanek:

- problem prawny powinien być sformułowany w sposób generalny i abstrakcyjny, oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń lub oceny dowodów. Nie może mieć zatem charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 maja 2012 r., III CZP 14/12; 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14; 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14; 12 marca 2018 r., III CSK 288/17; 24 kwietnia 2018 r., II CSK 752/17; 22 maja 2018 r., I CSK 23/18);

- problem prawny musi pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą tzn. mieć oparcie w podstawach faktycznych i prawnych zaskarżonego wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13; 24 września 2015 r., II PK 19/15; 24 października 2017 r., I CSK 599/17);

- sformułowaniu problemu powinno towarzyszyć precyzyjne wskazanie przepisu bądź przepisów prawa budzących poważne wątpliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 października 2011 r., III SK 25/11; 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11; 10 lipca 2014 r., II PK 257/13; 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17);

- problem prawny musi zostać poparty wyczerpującym wywodem jurydycznym, obejmującym omówienie różnych sposobów interpretacji danego przepisu prawa w świetle orzecznictwa lub piśmiennictwa, wskazanie pogłębionych argumentów za wariantem preferowanym przez skarżącego oraz przeciw wariantowi przyjętemu przez sąd drugiej instancji. Postawienie

samych pytań jest niewystarczające dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07; 20 września 2011 r., I PK 52/11; 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12; 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 550/17);

– przedstawiony problem prawny musi być „istotny”, czyli skarżący musi wykazać, że problem ma precedensowy i uniwersalny charakter, w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności. Wyjaśnienie tego problemu winno mieć znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Tak będzie w sytuacji, gdy problem nie został rozstrzygnięty przez orzecznictwo sądowe, a w szczególności, jeśli Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska na dany temat, a także wtedy, gdy istnieje już utrwalona linia orzecznicza, ale z uwagi na szczególne okoliczności wymaga zmiany – w tym drugim przypadku konieczność zmiany dotychczasowego stanowiska Sądu Najwyższego wymaga uzasadnienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01; 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02; 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16; 16 maja 2018 r., II CSK 15/18).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie spełnia tych wymogów.

3. Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego sformułowanego przez powoda nie stwarza realnych i poważnych trudności. Nie ma również potrzeby ujednolicenia orzecznictwa sądów powszechnych. Sam skarżący podnosi, że „Skarżącemu nie są natomiast znane jakiegokolwiek orzeczenia Sądu Najwyższego co do wykładni art. 57 ust. 5 Prawa telekomunikacyjnego” (skarga kasacyjna, s. 7). Dla ścisłości należy wskazać na wyroki Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2012 r., I CSK 428/11 oraz 9 stycznia 2018 r., III SK 65/16, jednak nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Skarżący w istocie polemizuje ze stanowiskiem jednolicie wyrażonym przez oba orzekające w sprawie sądy powszechne. W skardze kasacyjnej wskazano na dwa odmienne stanowiska, z których do jednego, zdaniem skarżącego, zdaje się przychylić Sąd Apelacyjny, natomiast drugie stanowi pogląd powoda w zakresie wykładni art. 57 ust. 5 Prawa telekomunikacyjnego. Skarżący nie wskazuje jednak, aby co do obu tych poglądów było niejedolite orzecznictwo sądów lub chociażby spór

w piśmiennictwie. Sam fakt, że skarżący nie zgadza się z wyrokiem sądu nie jest wystarczającą przesłanką dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i dlatego wniosek skarżącego w tym zakresie nie mógł być uwzględniony.

4. W odniesieniu się do argumentacji dotyczącej nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.) z uwagi na niewłaściwy skład sądu odwoławczego, wskazać należy, że zagadnienie dopuszczalności rozpoznania apelacji w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15 zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych było już przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy, który w postanowieniu z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22 wyjaśnił, że „[...] rozpatrywane odstępstwo od zasady kolegialności nie jest równoznaczne z naruszeniem (zwłaszcza oczywistym) art. 45 ust. 1 Konstytucji. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie kwestionowano jednak dopuszczalności wprowadzania wyjątków od tego modelu, lecz wskazywano, że powinno to następować w drodze jasnej regulacji prawnej, możliwej do zrekonstruowania bez konieczności prowadzenia daleko idących zabiegów interpretacyjnych w warunkach krzyżujących się racji celowościowych (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20 i z dnia 7 grudnia 2021 r., III CZP 87/20) (...). Z kolei w piśmiennictwie konstytucyjną gwarancję rozpatrzenia sprawy przez «właściwy» sąd rozumie się – w kontekście rodzaju składu orzekającego – jako zakaz ustalania rodzaju składu *ad hoc* i jako nakaz jego ustalania *ex ante*, w sposób abstrakcyjny dla spraw określonego rodzaju i poszczególnych instancji” (podobnie zob. też np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 lipca 2022 r., II PSK 4/22; 15 września 2022 r., I CSK 3229/22; 15 listopada 2022 r., I CSK 3695/22).

Odmienne ocenę wyraził wprawdzie Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, na którą powołuje się skarżący, a której Sąd Najwyższy nadał moc zasady prawnej, stwierdzając że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych

z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 2095 ze zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Sąd Najwyższy nadając tejże uchwale moc zasady prawnej ustalił jednocześnie, że przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia. W uzasadnieniu tejże uchwały wyjaśniono zaś, że „...przyjęta (...) wykładnia wiąże co do oceny środków zaskarżenia wnoszonych od orzeczeń wydanych po podjęciu uchwały. Nie chodzi przy tym o orzeczenia wydane przez Sądy drugiej instancji po godzinie 13.00 dnia 26 kwietnia 2023 r., lecz orzeczenia wydawane od 27 kwietnia 2023 r., zgodnie z ogólną zasadą obliczania biegu terminów (art. 111 § 2 k.c.)”.

Mając na uwadze powyższe, przyjąć należy, że w realiach niniejszej sprawy – jako sprawy, w której zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie został wydany przed 27 kwietnia 2023 r. – przyjęta w przywołanej uchwale wykładnia nie ma zastosowania, co jest zbieżne z dotychczasowymi orzeczeniami Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych przy tak sformułowanym wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na nieważność postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z: 5 lipca 2023 r., II NSK 6/23; 16 sierpnia 2023 r., II NSK 64/23; por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2023 r., I NSKP 18/23 i postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., II NSK 120/23).

Jednocześnie, niezależnie od faktu, że uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, może być przywoływana wyłącznie w odniesieniu do spraw, które zostały rozstrzygnięte po 26 kwietnia 2023 r., Sąd Najwyższy w pełni podziela ocenę tej uchwały, jaką sformułowano w postanowieniu Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2023 r., III CZ 336/23.

5. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c.

w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 14 ust. 2 pkt 1 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[K.O.]

[ał]